

عمومی
مالی عمومی

بورس آموز

انتشارات
بورس

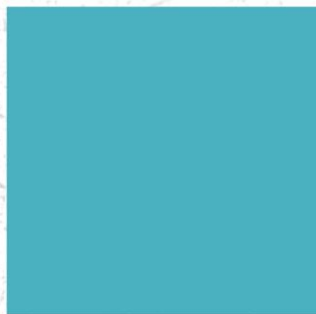
سید مجتبیٰ فنایی
ماندانا گلستانی

انتشارات بورس
www.boursepub.ir

انتشارات بورس آموز
www.borsamub.ir
بورس آموز

انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
دفتر: تهران، خیابان حافظ، نرسیده به جمهوری، بن‌بست ازهری،
شماره ۱۰، تلفن: ۶۴۰۸۴۰۰۰
نمایشگاه و فروشگاه: تهران، میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۲۵،
تلفن: ۸۸۶۴۸۱۹۲، دورنگار: ۸۸۶۴۸۱۹۶
تارنمای انتشارات: www.boursepub.ir
رایانامه: info@boursepub.ir

بورس آموز

- مؤلفان و مترجمان: سید مجتبی فنائی، ماندانا گلستانی
- ناشر: انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
- ویراستار علمی: سعید مستشار
- ویراستار فنی: احسان مقصودی
- صفحه‌آرا: سامان قاموس
- چاپ اول: ۱۳۹۳
- قیمت: ؟؟؟؟؟ ریال
- شمارگان: ؟؟؟؟؟ نسخه
- چاپ و صحافی: ؟؟؟؟؟
- شابک: ؟؟؟؟؟؟؟

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

- سخن ناشر..... ۱
- پیش‌گفتار: هوش سرمایه‌گذاری خود را افزایش دهید..... ۳
- گفتار اول: همه می‌توانند هوشمندانه سرمایه‌گذاری کنند..... ۷
- گفتار دوم: قبل از شروع سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی کنید..... ۱۳
- گفتار سوم: ریسک سرمایه‌گذاری خود را مدیریت کنید..... ۲۱
- گفتار چهارم: بورس، گزینه‌ای جذاب برای سرمایه‌گذاری..... ۲۹
- گفتار پنجم: چرا و چگونه در بورس سرمایه‌گذاری کنیم؟..... ۳۷
- گفتار ششم: چگونه در بورس موفق شویم؟..... ۵۳
- گفتار هفتم: تکالیف و حقوق خود را بشناسید..... ۶۵
- گفتار هشتم: با برخی اصطلاحات تخصصی بورس آشنا شوید..... ۷۳

انتشارات بورس
www.boursepub.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار، با هدف توسعه ابزارها و زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در بازار سرمایه، در سال ۱۳۸۳ تأسیس گردید. این شرکت از بدو تأسیس اقدام به خدمت‌رسانی به آحاد جامعه درخصوص موضوعات مرتبط با بازار سرمایه نمود. از جمله این خدمات می‌توان به راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران^۱، راه‌اندازی سامانه اینترنتی تالار مجازی بورس ایران^۲ با هدف آموزش و آشنایی علاقه‌مندان سرمایه‌گذاری در بورس ایران با سازوکار مناسب سرمایه‌گذاری، طراحی نرم‌افزار مدیریت بورس همراه با هدف تسهیل دسترسی فعالان بازار سرمایه به اطلاعات بازار از طریق گوشی تلفن همراه و بسیاری از فعالیت‌های دیگر اشاره نمود.

یکی از فعالیت‌های اصلی این شرکت در راستای اطلاع‌رسانی و خدمت‌دهی در بازار سرمایه ایران، نشر کتب مختلف و متعدد مرتبط با مسائل مالی و سرمایه‌گذاری است، به همین منظور شرکت در سال ۱۳۹۰، با اخذ مجوز رسمی

۱. به نشانی: www.sena.ir

۲. به نشانی: www.irvex.ir

از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات بورس را تأسیس نمود. انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، با هدف نیل به مرجعیت کتب مالی به‌طور عام و کتب مرتبط با سرمایه‌گذاری به‌طور خاص، در داخل کشور اقدام به نشر کتب می‌نماید.

امید است با انتشار این‌گونه کتب، گامی مؤثر در راستای اعتلای دانش و توانمندی فعالان بازار سرمایه برداشته شود.

پیش‌گفتار: هوش سرمایه‌گذاری خود را افزایش دهید

همه تمایل دارند با تعیین اهداف مشخص و اتخاذ تصمیم‌های مناسب، زندگی خوب و آرام و توأم با موفقیت داشته باشند. یکی از اهداف مهم زندگی کسب توانایی مالی و یکی از تصمیمات صحیح در این رابطه تصمیم به سرمایه‌گذاری است. حال آیا شما می‌خواهید تصمیم‌های درست برای سرمایه‌گذاری بگیرید؟ از پول خود محافظت کنید؟ برای رسیدن به اهداف مالی خود در زندگی، سرمایه، سود و درآمد خود را افزایش دهید؟ اگر پاسخ شما به این سؤال‌ها مثبت است، راهنمای خوبی را انتخاب کرده‌اید؛ چون این کتاب، برای شما، به‌عنوان اولین گام برای تبدیل شدن به یک سرمایه‌گذار باهوش بسیار مناسب است.

ما خواندن این کتاب را به همه سرمایه‌گذاران، به خصوص سرمایه‌گذاران نوپا و مبتدی و افرادی که قصد دارند درآمد خود را افزایش دهند. و همچنین به آنانی که نگران سرمایه‌گذاری خود هستند و حتی به همه کسانی که باوجود آمادگی و دوراندیشی‌های لازم، از سرمایه‌گذاری خود

زیان دیده‌اند، توصیه می‌کنیم. زیرا این کتاب، ابهامات سرمایه‌گذاران نوپا را نسبت به بسیاری از مفاهیم سرمایه‌گذاری برطرف کرده و مهم‌تر این‌که، به‌عنوان راهنمای سرمایه‌گذاران اعم از مبتدی یا حرفه‌ای، اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاری، از قبیل: تعیین اهداف، تدوین برنامه‌ی مالی، تعیین اهداف سرمایه‌گذاری، تشخیص و پیاده‌سازی راه‌های مناسب و در نهایت کنترل و بهبود عملکرد سرمایه‌گذاری را مورد بررسی قرار می‌دهد.

این کتاب راهکاری ساده، نظام‌مند و سازمان‌یافته برای سرمایه‌گذاری هوشمندانه ارائه می‌کند. باید‌ها و نبایدهای سرمایه‌گذاری را مشخص می‌نماید و نکات را در خصوص چگونگی طرح سؤالات هوشمندانه از مشاوران سرمایه‌گذاری و افراد خبره بیان می‌کند.

نکته‌ی قابل تأکید این‌که، هر چند این کتاب سعی کرده است تا نکات کلیدی سرمایه‌گذاری را

به شما بیاموزد، اما با توجه به این که هر فردی که اطلاعات تازه‌تر و مهارت بیشتر داشته باشد، موفق‌تر است، شما نیز باید به‌عنوان یک سرمایه‌گذار به‌طور مداوم آگاهی و مهارت خود را در سرمایه‌گذاری به روز کنید.

گفتار اول: همه می‌توانند هوشمندانه سرمایه‌گذاری کنند

رسیدن به هر هدفی در طول زندگی، بدون داشتن ایده، درک صحیح و برنامه ممکن نیست. از آنجایی که انسان برای رسیدن به برخی از اهداف خود ناگزیر است سرمایه‌گذاری کند و در سرمایه‌گذاری نیز همه چیز با شناخت ایده‌ها و درک صحیح از سرمایه‌گذاری آغاز می‌شود، هر فردی که می‌خواهد وارد این عرصه شود، می‌بایست راه‌های سرمایه‌گذاری توأم با موفقیت را بشناسد و اطلاعات اولیه مربوط به آن را کسب کند و با داشتن یک برنامه در مسیر مناسب گام بردارد. به‌عنوان مثال، باید بداند که هرچه مدت سرمایه‌گذاری طولانی‌تر باشد، فرصت بیشتری برای افزایش دارایی وجود دارد و یا بداند که برای شروع، میزان سرمایه‌گذاری مهم نیست و با هر مبلغی می‌توان شروع کرد. اما پیوسته باید به این نکته توجه داشت که سرمایه‌گذاری باید بر مبنای صحیح و منطقی آغاز شود. برای آشنایی هرچه بیشتر با این نکات مهم، برخی سؤالات و پاسخ آنها را که ممکن است برای هر یک از شما پیش آید، مطرح می‌کنیم.

سؤال: سرمایه‌گذاری یعنی چه؟

جواب: وقتی امروز ارزش مشخصی را فدا می‌کنیم تا در آینده در قبال آن بازدهی مشخصی را به‌دست آوریم، سرمایه‌گذاری کرده‌ایم. به‌عنوان مثال، وقتی وجهی را بابت

خرید سهام پرداخت می‌کنیم، با این امید که در آینده سود مشخصی را دریافت کنیم، سرمایه‌گذاری کرده‌ایم.

سؤال: سرمایه‌گذاری هوشمندانه یعنی چه؟

جواب: سرمایه‌گذاری هوشمندانه یعنی تصمیم‌گیری آگاهانه برای سرمایه‌گذاری میزان معینی پول، در یک فرصت صحیح و حساب‌شده، به گونه‌ای که فرد سرمایه‌گذار شخصاً و از نزدیک، بر نحوه‌ی سرمایه‌گذاری خود نظارت کرده و از سرمایه‌ی خود محافظت کند تا بدین ترتیب، در یک دوره‌ی زمانی مشخص، بتواند به بازده مطلوب دست یابد.

سؤال: من فقط قصد دارم سرمایه‌گذاری‌های جزئی انجام دهم، آیا لازم است خود را برای آموختن مطالبی درباره‌ی سرمایه‌گذاری به زحمت بیاورم؟

جواب: صرف نظر از این که بخواهید سرمایه‌گذاری کلان انجام دهید یا سرمایه‌گذاری جزئی، لازم است که درباره‌ی سرمایه‌گذاری مطالبی را فرا بگیرید، زیرا تنها در این صورت است که خواهید توانست گزینه سرمایه‌گذاری مناسب خود را از بین فرصت‌های متعدد سرمایه‌گذاری،

انتخاب کنید. توجه داشته باشید که صرفاً سرمایه‌گذاری، به تنهایی مهم نیست، بلکه پیروزی یا شکست در سرمایه‌گذاری هم به همان اندازه اهمیت دارد.

سؤال: آیا باید به سرمایه‌گذاری‌های کوچک و جزئی اهمیت داد؟

جواب: بله، زیرا با یک مدیریت دقیق، همین سرمایه‌های اندک شما رشد خواهد کرد و در عین حال، شما اعتبار، جسارت و سرمایه بیشتری برای سرمایه‌گذاری‌های آتی به‌دست خواهید آورد. بنابراین، هرگز ارزش بالقوه‌ی سرمایه‌گذاری‌ها را - هر چند اندک باشد - دست کم نگیرید.

سؤال: آیا برای یک سرمایه‌گذاری هوشمندانه، لازم است تحصیلات و مدرک دانشگاهی بالا داشته باشم؟

جواب: برای سرمایه‌گذاری هوشمندانه و تصمیم‌گیری‌های عاقلانه، نیاز به مدرک دانشگاهی ندارید. کلید سرمایه‌گذاری هوشمندانه در تکمیل و اجرای آموخته‌های خود درباره‌ی سرمایه و سرمایه‌گذاری است. بنابراین، برای موفقیت هرچه بیشتر، به شما توصیه می‌شود که همواره در حال یادگیری باشید؛ هم حالا که در ابتدای راه قرار دارید و هم در آینده، یعنی زمانی که یک سرمایه‌گذار خوب و توانمند شدید، به‌خاطر داشته

باشید که مهارت‌های شما در سرمایه‌گذاری، با گذشت زمان ارتقاء می‌یابند. اشتباهات هم می‌توانند درس‌های ارزشمندی به شما بدهند. این طبیعی است که در فرایند سرمایه‌گذاری، شما مقداری از دارایی خود را هم از دست بدهید و این اتفاق برای اغلب سرمایه‌گذاران باتجربه افتاده است. مهم آن است که اشتباهات خود را بشناسید و از تجربیات گذشته‌ی خود درس بگیریم.

سؤال: حداقل اطلاعات و مهارت لازم برای سرمایه‌گذاری موفقیت‌آمیز چیست؟

جواب: برای سرمایه‌گذاری موفقیت‌آمیز اطلاعات زیر لازم است:

۱. اهداف کوتاه‌مدت یا بلندمدت خود را از سرمایه‌گذاری مشخص کنید.
۲. موضوعات و گزینه‌های پیش‌رو برای سرمایه‌گذاری را مشخص کنید.

۳. میزان ریسک‌پذیری و همچنین بازده موردانتظار خود از سرمایه‌گذاری را به‌صورت واقع‌بینانه مشخص کنید.

۴. راه‌های تنوع‌بخشی به سرمایه‌گذاری خود را با توجه به مبالغی که برای سرمایه‌گذاری در نظر گرفته‌اید، بررسی نمایید.

۵. از میزان نقدشوندگی سرمایه‌گذاری خود اطمینان داشته باشید، منظور از نقدشوندگی این است که اگر زمانی به پول نقد نیاز داشتید، چه مدت زمانی طول خواهد کشید تا دارایی‌ای را که در آن سرمایه‌گذاری کرده‌اید، بفروشید و پول موردنظر خود را تأمین کنید. ۶. از نحوه‌ی سرمایه‌گذاری (پرداخت پول) و نحوه‌ی دریافت عایدی و منافع آن آگاه باشید.

۷. از مشورت با افراد خبره و مورداستناد غفلت نکنید.

گفتار دوم: قبل از شروع سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی کنید

حال که با مفاهیم اولیه سرمایه‌گذاری آشنا شدید و قصد دارید قدم در دنیای سرمایه‌گذاری بگذارید، به شما توصیه می‌کنیم که هوشمندانه حرکت کنید. حتماً بلافاصله می‌پرسید که: سرمایه‌گذاری هوشمندانه چیست و چگونه می‌توان هوشمندانه حرکت کرد؟ در پاسخ به این سؤال می‌توان گفت: سرمایه‌گذاری هوشمندانه و حرکت هوشمندانه چیزی فراتر از این است که شما صرفاً از مبلغ مورد نیاز برای سرمایه‌گذاری اطمینان حاصل کنید و یا مطمئن باشید که در صورت عدم موفقیت در سرمایه‌گذاری تحت فشار قرار نخواهید گرفت. بلکه سرمایه‌گذاری هوشمندانه در واقع رسیدن به اهداف مشخص و کوتاه‌مدت مالی است که برای دستیابی به اهداف بلندمدت برنامه‌ریزی شده‌اند و این امر مستلزم یک برنامه‌ریزی مالی مناسب است؛ به گونه‌ای که شمار را قادر سازد تا درآمدها را با نیازها و تعهدات هم‌هنگ کرده و در نتیجه تصویر روشنی از کیفیت و کمیت سرمایه‌گذاری خود داشته باشید. حال ممکن است از خود بپرسید که چگونه می‌توان هوشمندانه سرمایه‌گذاری کرد؟ برای رسیدن به این مهم، توجه شما را به سؤالات و جواب‌هایی که در ادامه مطرح شده است و هفت گام اساسی در این راستا جلب می‌کنیم.

سؤال: ارتباط سرمایه‌گذاری با اهداف من در زندگی چیست؟

جواب: شما به‌عنوان یک سرمایه‌گذار، باید اطمینان داشته باشید که از پولتان به بهترین شکل ممکن استفاده می‌کنید، به‌گونه‌ای که حداکثر بازده را به‌دست آورید. بنابراین، باید اهداف روشن و مشخصی برای سرمایه‌گذاری داشته باشید. این اهداف، اغلب در صورتی می‌شوند که شما به‌عنوان

بازده موردانتظار خود را
باشید. این بازده، برای
می‌شود که با اهداف
در ارتباط است؛ اهداف
کسب استقلال مالی در
کردن برای مواقع

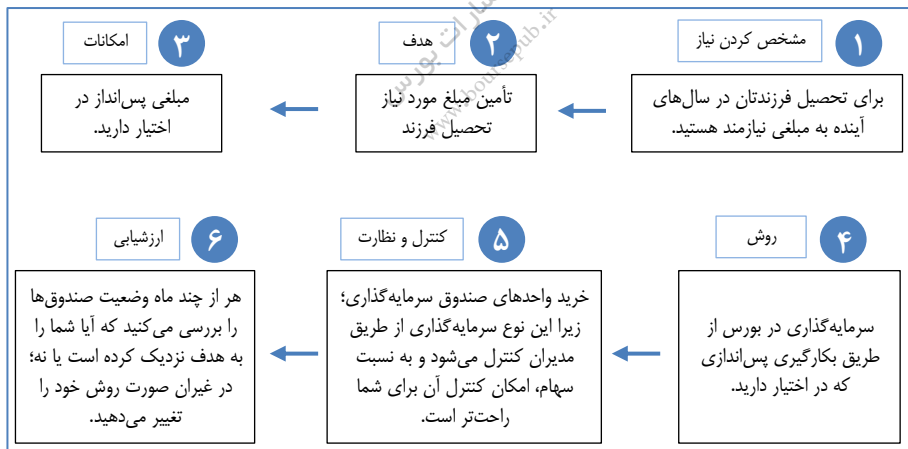

به‌راحتی تعیین
سرمایه‌گذار، میزان
همواره مدنظر داشته
مقاصد خاصی تعریف
بلندمدت زندگی شما
بلندمدتی همچون
زندگی، پس‌انداز

ضروری، تأمین شهریه تحصیل فرزندان، خرید مسکن و خودروی مناسب و یا حتی سفر به کشورهای مختلف. برای آن که به این اهداف بلندمدت دست پیدا کنید، صرفاً پس‌انداز کردن کافی نیست، شما باید سرمایه‌گذاری کنید. تعیین میزان، زمان و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری و همچنین تعیین اهداف مشخص درخصوص میزان بازده موردانتظار از سرمایه‌گذاری، بخش‌هایی از برنامه‌ریزی مالی شما به شمار می‌روند.

سؤال: برنامه ریزی چیست؟

جواب: برنامه ریزی بدین معناست که شما در پاسخ به نیازهایی که دارید، اهدافی را مشخص و یک سری راهبردها و شیوهها را طراحی می کنید تا به وسیله ی آنها به اهداف کمی و کیفی مورد نظرتان برسید. برای فهم هرچه بیشتر، توجه شما را به فرایند یک برنامه ریزی جلب می کنیم.

فرآیند برنامه ریزی

سؤال: برنامه‌ریزی مالی یعنی چه؟

جواب: برنامه‌ریزی مالی برای سرمایه‌گذار، همانند نقشه‌ی راه برای یک مسافر است. با این کار، شما بر دستیابی به اهداف مالی موردنظر خود متمرکز شده و در عین حال، گرفتار تصمیم‌گیری‌های احساسی که تأثیر منفی بر سرمایه‌گذاری شما می‌گذارد، نخواهید شد.

سؤال: آیا در برنامه‌ریزی مالی، می‌توان از دیگران کمک گرفت؟

جواب: بله، اگرچه شما می‌توانید به تنهایی برنامه‌ی مالی خود را تهیه کنید، ولی اگر احساس می‌کنید به کمک دیگران نیاز دارید، می‌توانید با یک متخصص مالی مشورت کنید. متخصص مالی می‌تواند به شما در تعیین اهداف و راهبردهای مالی مورد نیاز برای تحقق این اهداف کمک کند. متخصص مالی همچنین می‌تواند گزینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری و پس‌انداز را به شما پیشنهاد کند. به‌خاطر داشته باشید که هیچ متخصص مالی نباید شما را وادار به یک سرمایه‌گذاری خاص کند، بلکه باید به تصمیمات شما احترام بگذارد و توجه داشته باشد که در نهایت، این شما هستید که اختیار پول و دارایی خود را دارید. همیشه به متخصصان مالی مورد تأیید و مطمئن

مراجعة کنید.

سؤال: چه طور می توانم برای سرمایه گذاری پول کنار بگذارم؟

جواب: وضع مالی خود را سر و سامان دهید، بودجه، یا دخل و خرج خود را سامان دهید؛ یعنی به میزان درآمدتان خرج کنید، بدهی های خود را به موقع بپردازید و آنگاه پس انداز کردن را به طور منظم آغاز کنید. توجه داشته باشید که هیچگاه برای سرمایه گذاری، فرش زیر پای خود را نفروشید.

سؤال: آیا تدوین یک برنامه ی سرمایه گذاری، واقعاً مؤثر است؟

جواب: بله، برنامه ی سرمایه گذاری، اهداف شما از سرمایه گذاری و راه کارهای دستیابی به این اهداف را مشخص می کند. برنامه ی سرمایه گذاری باید با برنامه مالی شما هم سو باشد.

سؤال: برای سرمایه گذاری اندک بهتر است از کجا شروع کنم؟

جواب: یکی از مناسب ترین شیوه ها برای سرمایه گذاری، سرمایه گذاری در بورس است. زیرا در بورس امکان سرمایه گذاری با هر مبلغی، برای همه وجود دارد. سرمایه گذاری در

بورس آسان است. اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری شما به‌طور مرتب در دسترس‌تان قرار دارد. امکان نقد شدن سرمایه‌ی شما بسیار سریع است. امکان بازاریابی سریع در سبد سرمایه‌گذاری برای شما فراهم است و موارد بسیاری که برای هر تازه‌وارد می‌تواند هم جنبه‌ی آموزش و هم جنبه‌ی کسب تجربه داشته باشد. البته در بورس هر کسی متناسب با اطلاعات و توانش می‌تواند دامنه‌ی فعالیت خود را گسترش دهد. در گفتارهای آینده، درباره بورس و نحوه سرمایه‌گذاری در آن بیشتر توضیح خواهیم داد.

توصیه: هفت گام برای تدوین برنامه‌ی سرمایه‌گذاری

گام اول: اهداف خود را از سرمایه‌گذاری مشخص کنید.

گام دوم: میزان ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار خود از سرمایه‌گذاری را مشخص کنید.

گام سوم: گزینه‌های مختلف سرمایه‌گذاری را بررسی کنید.

گام چهارم: ترکیبی از فرصت‌های سرمایه‌گذاری مناسب را (براساس میزان ریسک و بازده مورد انتظارتان) انتخاب کنید.

گام پنجم: برای مواردی که روند تحقق اهداف کوتاه‌مدت مالی شما مختل شده و یا سرمایه‌گذاری‌های شما روند مطلوبی ندارد، برنامه مشخصی داشته باشید.

گام ششم: وضعیت سرمایه‌گذاری‌هایتان را از نزدیک و به‌طور مستمر کنترل و مدیریت کنید.

گام هفتم: در صورت نیاز، در سرمایه‌گذاری‌های خود بازنگری کنید.

گفتار سوم: ریسک سرمایه‌گذاری خود را مدیریت کنید

در طول زندگی فرصت‌های سرمایه‌گذاری زیاد و متنوعی وجود دارد. اما هر کدام ریسک خاص خود را دارد. همان‌طور که اشاره شد، شما باید قبل از هر سرمایه‌گذاری، میزان ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار خود از آن سرمایه‌گذاری را مشخص کنید. در اینجا لازم است، با توجه به اهمیت موضوع واژه‌های ریسک، ریسک‌پذیری و بازده مورد انتظار را که فهم آن می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های شما مؤثر باشد، قدری تشریح نماییم.

ریسک در لغت به معنی خطر است و خطر هم جزء لاینفک زندگی هر انسان است. انجام هر کاری از جمله سرمایه‌گذاری، ممکن است با مخاطراتی مواجه باشد. یک سرمایه‌گذار موفق باید ابتدا خطرات یا ریسک‌های احتمالی را بررسی نماید و پس از ارزیابی آن، با توجه به منافع که انتظار دارد از این سرمایه‌گذاری عاید او شود (بازده مورد انتظار) و میزان خطراتی که احتمال می‌دهد متوجه او باشد (میزان ریسک سرمایه‌گذاری) تصمیم‌گیری کند. این امر به او کمک می‌کند تا با برنامه و آگاهی پا به عرصه‌ی سرمایه‌گذاری بگذارد. منظور از ریسک یا مخاطرات سرمایه‌گذاری، احتمال محقق‌نشدن پیش‌بینی‌هاست، به این معنا که برای مثال، اگر سرمایه‌گذار انتظار کسب بازده ۴۰ درصدی را از سرمایه‌گذاری خود داشته است، اما در پایان دوره سرمایه‌گذاری تنها موفق به کسب ۲۰ درصد بازده شود، بنابراین پیش‌بینی وی با ۵۰ درصد عدم

تحقق مواجه شده است.

سؤال: آیا سرمایه‌گذاری، همیشه با ریسک همراه است؟

جواب: ریسک، در واقع امکان محقق‌نشدن پیش‌بینی‌ها در سرمایه‌گذاری است. شما به‌عنوان یک سرمایه‌گذار، نمی‌توانید امکان شکست را به‌طور کامل حذف کنید. اما می‌توانید آن را به نفع خود مدیریت کنید، به این معنا که با محاسبه‌ی دقیق ریسک در هنگام سرمایه‌گذاری، به جای آن که سرمایه‌ی خود را از دست بدهید، از منافع حاصل از سرمایه‌گذاری بهره‌مند شوید.

البته میزان ریسک در سرمایه‌گذاری‌های مختلف، متفاوت است. به‌طور کلی، در سرمایه‌گذاری‌هایی که انتظار کسب بازدهی در آنها بیشتر است، ریسک سرمایه‌گذاری هم افزایش می‌یابد. برای مثال، سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت که بازده تضمین‌شده دارد، در مقایسه با سرمایه‌گذاری در سهام که بازدهی آن تضمین‌شده نیست، ریسک کمتری دارد، فردی که اوراق مشارکت خریده، حداکثر حدود ۲۰ درصد بازده بدست می‌آورد، اما یک سهام‌دار در ازای پذیرش ریسک بیشتر، ممکن است بازده بسیار بیشتر از ۲۰ درصد نیز به‌دست آورد، اگرچه کسب این بازده، قطعی نیست. دقیقاً به همین

علت است که به بازده، اصطلاحاً پاداش ریسک می‌گویند.

قبل از تصمیم‌گیری برای هرگونه سرمایه‌گذاری، باید میزان ریسک‌پذیری خود را مشخص کنید. به عبارت دیگر، باید مشخص کنید که چه میزان ریسک ناشی از این سرمایه‌گذاری برای شما قابل پذیرش و تحمل خواهد بود. اگر ظرفیت ریسک‌پذیر شما بالاست، می‌توانید راهبردی

جسورانه برای سرمایه‌گذاری در پیش بگیرید، راهبردی که اگرچه با ریسک بیشتری همراه است، اما احتمال کسب بازده بیشتر نیز در آن وجود دارد. در مقابل، اگر ظرفیت ریسک‌پذیری شما پایین است، بهتر است به دنبال

فرصت‌های سرمایه‌گذاری با ریسک پایین و بازده مستمر (و البته اندک) باشید. بنابراین، براساس میزان ریسک‌پذیری خود، فرصت‌های سرمایه‌گذاری مناسب را انتخاب کنید. اجازه ندهید سرمایه‌گذاری، خواب را از چشمان شما بگیرد!

سؤال: در سرمایه‌گذاری، با چه ریسک‌هایی مواجه هستیم؟
جواب: در جدول زیر، به چند ریسک رایج در سرمایه‌گذاری اشاره شده است.

تعریف ریسک	نوع ریسک
سرمایه‌گذاری صورت گرفته با اهداف مالی شما متناسب و هم‌سو نیست.	ریسک عدم تناسب
بازده سرمایه‌گذاری شما، کمتر از نرخ تورم است، در نتیجه قدرت خرید شما در آینده کاهش می‌یابد.	ریسک تورم
ارزش سرمایه‌گذاری شما به علت نوسانات بازار، دچار نوسان و افت و خیز می‌شود.	ریسک بازار
پیش‌بینی فراز و فرودهای بازار، سخت و دشوار است.	ریسک برنامه‌ریزی بازار
ریسک ناشی از یک نوع سرمایه‌گذاری خاص و عدم تنوع‌بخشی به سبد سرمایه‌گذاری	ریسک عدم تنوع
عدم قابلیت تبدیل سرمایه به پول نقد	ریسک نقدشوندگی
تغییر احتمالی در قوانین و مقررات، راهبردهای سرمایه‌گذاری شما را تحت تأثیر قرار می‌دهد.	ریسک قانونی

سؤال: چگونه می‌توان ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش داد؟

جواب: همان‌طور که بیان شد، ریسک یعنی احتمال محقق نشدن پیش‌بینی‌ها، بنابراین هراندازه پیش‌بینی دقیق‌تر باشد، ریسک سرمایه‌گذاری هم کاهش می‌یابد. دقت پیش‌بینی هم زمانی افزایش می‌یابد که به پشتوانه اطلاعات معتبر و دقیق باشد. بنابراین یکی از بهترین راه‌های کاهش ریسک سرمایه‌گذاری، استفاده از اطلاعات دقیق و معتبر، قبل از تصمیم به سرمایه‌گذاری است.

Risk

توصیه: همه‌ی تخم‌مرغ‌های خود را در یک سبد نگذارید

اگر همه‌ی پولتان را در یک گزینه خاص سرمایه‌گذاری به کار گیرید، در صورتی که ارزش این سرمایه‌گذاری کاهش یابد، شما نیز به همان میزان پول خود را از دست داده‌اید. پس به‌طور کلی، یکی از بهترین راه‌ها برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری این است که در گزینه‌های متنوع و متعدد سرمایه‌گذاری کنید. برای مثال، به‌جای آن که تنها سهام یک شرکت را بخرید، بخشی از پول خود را به خرید سهام چندین شرکت اختصاص دهید، بخشی از آن را در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، سرمایه‌گذاری کنید و با بقیه آن هم اوراق مشارکت بخرید. به این کار، تنوع‌بخشی در سرمایه‌گذاری می‌گویند که باعث می‌شود سود ناشی از برخی سرمایه‌گذاری‌ها، جایگزین ضرر و زیان احتمالی ناشی از برخی سرمایه‌گذاری‌های دیگر شود و به این ترتیب، ریسک کلی سرمایه‌گذاری کاهش یابد. اما به این نکته‌ی مهم هم توجه داشته باشید که نباید سرمایه‌گذاری خود را آن قدر متنوع کنید که کنترل مستمر وضعیت آنها برای شما غیرممکن باشد، چراکه در این صورت احتمال ضرر و زیان شما افزایش خواهد یافت. بنابراین، همان‌طور که همه‌ی تخم‌مرغ‌ها را در یک سبد قرار نمی‌دهید، آنها را در سبدهای بسیار زیاد هم قرار ندهید.

انتشارات بورس
www.boursepub.ir

گفتار چهارم: بورس، گزینه‌ای جذاب برای سرمایه‌گذاری

افرادی که برای سرمایه‌گذاری، گزینه‌های مختلف را مورد مطالعه قرار می‌دهند، حتماً با سرمایه‌گذاری در بورس (بازار اوراق بهادار) به‌عنوان یکی از گزینه‌های جذاب سرمایه‌گذاری مواجه خواهند شد. سرمایه‌گذاری در بورس، شیوه‌ای است که می‌تواند به شما در دستیابی به اهداف مالی‌تان کمک کند.

سؤال: تاریخچه پیدایش بورس به چه زمانی باز می‌گردد؟

جواب: اندیشه‌ی ایجاد بورس زمانی شکل گرفت که عده‌ای از بازرگانان اروپایی از فعالیت‌های تجاری خود ضرر کردند، بنابراین به فکر راه‌حلی افتادند تا به‌وسیله‌ی آن بتوانند جلوی این ضرر را بگیرند و یا آن را به حداقل برسانند. نتیجه آن شد که تعدادی از بازرگانان عده‌ای را در فعالیت‌های خود شریک کردند تا با این روش سود و زیان احتمالی را با آنها تقسیم کنند. این تجربه موفقیت‌آمیز بود؛ لذا به تدریج هر تاجر سعی می‌کرد تا فعالیت‌های تجاری خود را با این روش ادامه دهد؛ به‌خصوص که این روش برای افرادی که فعالیت‌های بزرگ اقتصادی انجام می‌دادند بسیار مطلوب‌تر بود. رفته‌رفته این تجربه قانون‌مند شد و به تشکیل شرکت‌های سهامی تبدیل گردید. اولین تجربه مربوط به تشکیل یک شرکت سهامی در کشور روسیه بود که در سال

۱۳۵۳ میلادی تصمیم گرفت کالاهایی را - بدون این که آفریقا را دور بزند- از شمال اروپا به شرق آسیا و چین ببرد و این کاری بود که احتمال ضرر در آن بیشتر بود. برای انجام این کار عده‌ای از تجار، سرمایه‌ی لازم را تأمین کردند و هر کس به نسبت سرمایه‌ی خود در سود و زیان شرکت شریک شد و این کار با موفقیت صورت گرفت.

بعدها با گسترش مبادلات در اروپا به سرمایه‌های زیادتر و شرکای بیشتری نیاز شد. برای این کار نیاز به مراکزی بود تا بتوان بین سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران رابطه برقرار کرد.

چنین مراکزی تأسیس شدند و بورس نام گرفتند. اولین بورس دنیا در قرن هفدهم میلادی در شهر آمستردام هلند تشکیل شد و امروز اکثر کشورهای جهان دارای بورس هستند. در ایران نیز در سال ۱۳۴۵ قانون تشکیل بورس به تصویب رسید و از ۱۵ بهمن ماه سال ۱۳۴۶ آغاز به کار کرد.

سؤال: چرا به بورس، بازار اوراق بهادار می گویند؟

جواب: برای پاسخ به این سؤال، باید ابتدا مفهوم بازار را توضیح دهیم. در یک تعریف ساده، می توان گفت که بازار مکانی است که در آن خرید و فروش صورت می گیرد و ساده تر این است که بگوییم هر گاه شرایطی فراهم شود که بین خریدار و فروشنده رابطه برقرار شود و معامله ای صورت پذیرد بازار تشکیل شده است. این شرایط می تواند مکان خاصی باشد یا شبکه ای ارتباطی مثل اینترنت.

در بازارها به طور کلی دو نوع دارایی، دارایی های واقعی و دارایی های مالی، مورد معامله قرار می گیرند. دارایی های واقعی همان دارایی های فیزیکی هستند مثل زمین، ساختمان و انواع کالا مانند ماشین، لوازم خانگی و... اما دارایی های مالی که به آنها دارایی های کاغذی یا اوراق بهادار نیز گفته می شود، دارایی هایی هستند که ارزش آنها،

به پشتوانه یک دارایی دیگر تعیین می‌شود، مثلاً سهام یک شرکت، دارایی مالی است، زیرا ارزش آن به نحوه عملکرد شرکتی که آن سهام را منتشر کرده، بستگی دارد. حال که مفهوم دارایی واقعی و دارایی مالی را شناختید، به خوبی مشخص می‌شود که چرا به بورس، بازار اوراق بهادار می‌گویند، زیرا در بورس، انواع دارایی‌های مالی یا اصطلاحاً اوراق بهادار مانند سهام شرکت‌ها و اوراق مشارکت، خرید و فروش می‌شود. علاوه بر بورس اوراق بهادار، در ایران و بسیاری از کشورها بورس کالا و بورس انرژی هم فعالیت دارند که در بورس کالا، انواع کالاهای مانند محصولات پتروشیمی، فلزات، محصولات کشاورزی و... و در بورس انرژی هم حامل‌های انرژی، مثل برق و نفت خرید و فروش می‌شود. البته ما در این کتاب، صرفاً به معرفی بورس اوراق بهادار و اصول سرمایه‌گذاری در این بازار می‌پردازیم و از معرفی تفصیلی بورس کالا و بورس انرژی خودداری می‌کنیم.

سؤال: بورس اوراق بهادار چه می‌کند؟

جواب: کار اصلی بورس اوراق بهادار این است که زمینه‌ای فراهم می‌آورد تا دو

گروه از مردم، به طور قانونی، در یک فعالیت اقتصادی شریک و علاوه بر تأمین نیازهای یکدیگر، از منفعت و سود این شراکت بهره‌مند شوند. این دو گروه، سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران می‌باشند.

اصولاً در یک تقسیم‌بندی ساده، افراد جامعه را می‌توان به دو گروه تقسیم کرد؛ یک گروه کسانی که پول، سرمایه و یا پس‌انداز دارند اما نمی‌توانند با آن کار کنند و گروه دوم کسانی که توانایی انجام فعالیت‌های اقتصادی دارند، اما سرمایه و پول کافی ندارند. این دو گروه که تعداد آنها هم زیاد نیست، علاوه بر این که یکدیگر را نمی‌شناسند، دارای ویژگی‌های مختلفی هستند. به عنوان مثال، همه‌ی سرمایه‌گذاران به یک اندازه پس‌انداز ندارند. برخی دارای مبالغ اندک و برخی صاحب مبالغ کلان می‌باشند، سلیقه‌ی این افراد هم برای سرمایه‌گذاری متفاوت است، مثلاً عده‌ای تمایل به کسب سود اندک در کوتاه‌مدت دارند و عده‌ای به دنبال سود بیشتر، ولی در دراز مدت‌اند و ده‌ها ویژگی دیگر.

سرمایه‌پذیران نیز از ویژگی‌های مختلف برخوردارند، برای مثال، هر گروه در زمینه‌ی خاص فعالیت و با توجه به نوع فعالیت‌شان سودهای متفاوتی بدست می‌آورند، در اداره‌ی مراکز تولیدی خود سلیقه‌ی متفاوت دارند و.... حال با این همه ویژگی‌های متفاوت

چگونه می‌توان بین این دو گروه رابطه برقرار کرد تا همه‌ی آنها ضمن قبول شرایط یکدیگر حاضر به شراکت شوند؟ یکی از کارهای اساسی بورس همین است که با ایجاد شرایط مناسب و قانون‌مند، زمینه‌ای فراهم آورد تا از طریق آن، تأمین نیازهای هر دو گروه، یعنی سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر با حفظ حقوق آنها میسر شود.

بورس همچنین یک مشکل بسیار بزرگ دیگر را نیز حل کرده است، به طوری که می توان ادعا کرد حل این مشکل، باعث گسترش سرمایه گذاری و در نتیجه توسعه یافتگی و پیشرفت سریع تر کشورهای جهان شده است. آن مشکل این است که اگر افراد مختلفی که با سرمایه های متفاوت وارد بورس شده و در فعالیتهای اقتصادی بزرگ شریک می شوند، بخواهند، در هر زمان که تصمیم بگیرند، سهام خود را به قیمت مناسب بفروشند، باید چه کار کنند؟ به عنوان مثال، اگر فردی ۱۰۰ سهم از ۱۲۵ میلیون سهم یک کارخانه ی سیمان را دارا باشید و تصمیم بگیرد آن را همین امروز بفروشد، چگونه می تواند قیمت کارخانه را محاسبه نماید تا براساس آن قیمت سهم خود را مشخص کند؟ چه قدر زمان، چه تعداد افراد و چقدر هزینه برای این کار لازم است؟ و.... بورس این مشکل را حل کرده و سازوکاری را طراحی کرده است که سهامداران در هر لحظه، می توانند از آخرین قیمت سهام خود مطلع شده و اگر آن قیمت، از نظر آنها مناسب بود، نسبت به فروش سهام خود اقدام کنند.

گفتار پنجم: چرا و چگونه در بورس سرمایه‌گذاری کنیم؟

برای یک سرمایه‌گذار علاوه بر کسب سود، معیارهایی مانند اطمینان از قانونی بودن سرمایه‌گذاری، قابلیت نقدشوندگی بالا و همچنین اطلاعات مستمر از آخرین وضعیت سرمایه‌گذاری اهمیت دارد. البته برخی از سرمایه‌گذاران نیز علاوه بر این موارد، معیارهای متعالی‌تری دارند. به عنوان مثال، به دنبال سرمایه‌گذاری در کاری هستند که علاوه بر خودشان، جامعه نیز از آن بهره‌مند شود. مثلاً ایجاد اشتغال بکند و باعث رشد و شکوفایی اقتصاد شود. بورس از جمله بازارهایی است که همه این ویژگی‌ها را دارد. پس سرمایه‌گذاری در بورس نه تنها برای سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران سودمند است، بلکه برای کل جامعه نیز فواید قابل توجهی دارد.

سؤال: سهم چیست؟

جواب: شرکت‌ها می‌توانند برای تأمین وجوه مورد نیاز خود به منظور توسعه‌ی فعالیت‌ها و یا عملیات جاری‌شان، سهام خود را به عموم مردم بفروشند. وقتی شما سهام شرکتی را می‌خرید، مالک بخشی از شرکت می‌شوید و در مجامع عمومی شرکت حق رأی دارید. شما به عنوان سهام‌دار، هم در سود شرکت سهام‌دار هستید و هم از مزایای ناشی از افزایش قیمت سهام که به سبب عملکرد خوب شرکت به دست می‌آید، بهره‌مند

می‌شوید. در عین حال، شما می‌توانید هر وقت که نیاز داشتید، سهام خود را بفروشید و وجوه نقد مورد نیاز خود را تأمین کنید. البته، باید توجه داشته باشید که خرید سهم با ریسک‌هایی هم مواجه است. اگر شرکتی که سهام آن را خریده‌اید، عملکرد ضعیفی داشته باشد، ارزش سهام آن شرکت کم می‌شود و در نتیجه شما نمی‌توانید به سود مورد انتظار خود دست پیدا کنید. شرایط اقتصادی و سیاسی کشور (و حتی جهان)، وضعیت صنایع رقیب و نحوه‌ی عملکرد شرکت، از عواملی هستند که سود سهام را تحت تأثیر قرار می‌دهند. همچنین، اگر تقاضا برای سهام شرکتی وجود نداشته باشد، آن سهم به سختی فروش می‌رود؛ بنابراین، شرکت مناسبی را برای سرمایه‌گذاری انتخاب کنید.

سؤال: مزایای خرید سهام برای سرمایه‌گذاران چیست؟

جواب: سرمایه‌گذاری در بورس از طریق خرید سهام، مزایای زیادی برای سرمایه‌گذاران به‌دنبال دارد که برخی از آنها عبارت‌اند از:

۱. **کسب سود:** مهم‌ترین هدف

هر فرد از سرمایه‌گذاری،

کسب سود است.

سرمایه‌گذاران در بورس می‌توانند از دو راه این خواسته را محقق سازند. نخست از طریق دریافت سود سالیانه ناشی از فعالیت شرکتی که سهامش را خریداری کرده‌اند؛ به این معنا که شرکت‌هایی که سهامشان در بورس عرضه شده است، بخشی از سود سالیانه‌ای را که از طریق فروش کالاها و خدماتشان حاصل می‌شود، بین سهام‌داران تقسیم می‌کنند. بدین ترتیب کسانی که با خرید سهام شرکت‌ها، در آنها شریک شده‌اند، به نسبت سهم خود در سود سالیانه شرکت نیز سهمیم هستند. علاوه بر دریافت سود نقدی، راه دوم کسب درآمد سهام‌داران بورس، سود ناشی از افزایش قیمت سهام شرکت است، به این معنا که اگر سرمایه‌گذار، سهام شرکتی را خریداری کند که عملکرد موفقیت‌آمیز دارد، چون ارزش سهام شرکت افزایش می‌یابد، سهام‌دار نیز به نسبت سهامی که دارد، از این افزایش قیمت منتفع می‌شود.

۲. قابلیت نقدشوندگی: کسانی که در بورس سرمایه‌گذاری می‌کنند اگر به پولشان نیاز پیدا کنند، سریع‌تر از بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های دیگر می‌توانند سهام خود را به پول نقد تبدیل کنند. برای این کار کافی است به اولین کارگزار بورس مراجعه نمایند و فرم تقاضای فروش سهامشان را تحویل دهند. سهولت فروش

سهام طوری است که حتی در سخت‌ترین شرایط هم، در صورتی که فرد سهام خود را اندکی کم‌تر از قیمت روز بازار ارائه نماید، در کم‌ترین زمان سرمایه‌اش نقد خواهد شد. این در حالی است که بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های دیگر فاقد این ویژگی می‌باشند. به‌عنوان مثال، فرض کنید فردی در خرید ماشین، زمین یا منزل مسکونی سرمایه‌گذاری کرده و حالا نیازمند پول شده است. روشن است که تبدیل هر یک از موارد ذکر شده به پول نقد، به مراتب مشکل‌تر از فروش سهام شرکت‌های بورسی خواهد بود.

۳. مشارکت در اداره شرکت: تصمیم‌گیری برای اداره‌ی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس با نظر صاحبان سرمایه انجام می‌پذیرد. افرادی که سهام شرکت‌های بورسی را خریداری می‌کنند مطابق قانون می‌توانند در مجامع شرکت مربوطه حضور پیدا کنند و با شنیدن گزارش فعالیت‌ها از گردش کار شرکت آگاه شوند و همچنین با حق رأی خود نسبت به انتخاب هیئت‌مدیره، طرح‌های موردنظر و میزان سود تقسیمی به سهام‌داران، بتوانند هم از فعالیت‌های شرکت آگاه شوند و هم در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت داشته باشند.

۴. امنیت در سرمایه‌گذاری: بورس مکانی بسیار امن برای سرمایه‌گذاری است. برای اثبات این مدعا کافی است به قانون حاکم بر بورس توجه کنیم. بورس براساس

قانون بازار اوراق بهادار تأسیس شده است و مطابق آن فعالیت می‌کند. در قانون، علاوه بر این که کلیه فعالیت‌های بورس مشخص شده است و هر نوع فعالیتی با أخذ مجوز قانونی صورت می‌گیرد، یک نهاد ناظر به نام

سازمان بورس و اوراق بهادار نیز در نظر گرفته شد تا بر تمامی فعالیت‌هایی که انجام می‌شود نظارت کند. نکته‌ی دیگر این که شرکت‌های بورسی براساس قانون موظفاند اطلاعات مجاز مربوط به خود را به‌طور مرتب در اختیار خریداران و فروشندگان قرار دهند. این کار باعث شفاف شدن بازار می‌شود و بدین ترتیب هر

کس که اطلاعات لازم را برای خرید و فروش در اختیار داشته باشد می‌تواند با اطمینان اقدام به معامله کند. نتیجه این که، قانون حاکم بر بورس و سازوکارهای پیش‌بینی‌شده، مکانی مطمئن برای سرمایه‌گذاری فراهم آورده است.

سؤال: نخستین گام برای سرمایه‌گذاری در بورس چیست؟

جواب: انجام هر فعالیتی تابع آداب و مقرراتی است. سرمایه‌گذاری در بورس نیز تابع مقررات و آداب خاص خود است. اولین کاری که برای سرمایه‌گذاری در بورس باید انجام داد، دریافت کد معاملاتی است. همان‌طور که بانک به مشتری خود شماره حسابی می‌دهد که مشتری با آن شماره شناخته می‌شود، در بورس هم برای هریک از سهام‌داران کد معاملاتی اختصاصی صادر می‌شود و سامانه معاملات بورس نیز افراد را به وسیله‌ی کد معاملاتی آنها شناسایی می‌کند. برای گرفتن کد معاملاتی، فرد می‌تواند با مراجعه به یکی از کارگزاری‌ها و ارائه کپی شناسنامه و کارت ملی، کد مربوط به خود را دریافت دارد. کد معاملاتی شامل سه حرف اول نام خانوادگی به همراه یک عدد ثابت می‌باشد. به‌عنوان مثال، کد معاملاتی کسی که نام خانوادگی او فخرآبادی است می‌تواند فخر ۰۰۱۰۱ باشد. فهرست و نشانی کارگزاران رسمی بورس در پایگاه اینترنتی سازمان

سؤال: برای خرید و فروش سهام چکار باید کرد؟

جواب: سرمایه‌گذار برای خرید یا فروش سهام باید به یکی از کارگزاری‌های بورس مراجعه و از کارگزار تقاضای فرم درخواست خرید یا فروش کند. کارگزار فرمی را در اختیار سرمایه‌گذار قرار می‌دهد و او با تکمیل فرم مربوطه، درخواست خود را برای خرید یا فروش سهام موردنظر به کارگزار اعلام می‌کند. طبیعتاً برای خرید سهام، متقاضی باید مبلغ موردنظر را نیز به حساب کارگزاری واریز و فیش مربوطه را به همراه فرم تکمیل شده، تحویل کارگزار نماید. برای فروش سهام نیز سهام‌دار باید شماره حساب خود را برای واریز مبلغ ناشی از فروش سهام، در فرم مربوطه درج نماید. البته علاوه بر روش مراجعه حضوری به کارگزار، سرمایه‌گذاران می‌توانند به صورت تلفنی و از طریق سامانه مرکز تماس کارگزاری موردنظر خود، سفارش خرید یا فروش بدهند. همچنین سرمایه‌گذاران می‌توانند پس از کسب مهارت لازم در سرمایه‌گذاری، از طریق سامانه

معاملات برخط (آنلاین)، به طور مستقیم و بدون نیاز به مراجعه حضوری به کارگزار، از طریق اینترنت اقدام به خرید و فروش سهام نمایند.

سؤال: سازوکار تعیین قیمت سهام در سامانه معاملات بورس چگونه مشخص می شود؟

جواب: خرید و فروش اوراق بهادار در سامانه معاملات بورس براساس سازوکار «حراج» انجام می شود؛ البته یک حراج کاملاً پیشرفته و مکانیزه. حراجی که اولویت اول آن، قیمت مناسب و اولویت دوم آن، زمان ارائه سفارش است.

فرض کنید شما در ساعت ۹ صبح، به کارگزاری بورس مراجعه و فرم درخواست خرید هزار سهم شرکت «الف» به قیمت هر سهم ۱۵۰۰ ریال را تکمیل و همراه فیش واریزی، تحویل کارگزار می دهید. طبیعتاً کارگزار بلافاصله درخواست خرید شما را وارد سامانه معاملات می کند.

در همان زمان یعنی ساعت ۹ صبح، فرد دیگری نیز به یک شرکت کارگزاری دیگر در منطقه و یا شهر دیگری مراجعه کرده و وی هم با تکمیل فرم مربوطه، درخواست خرید سهام شرکت «الف»، البته با قیمت ۱۵۲۰ ریال را به کارگزار ارائه داده و کارگزار، درخواست را وارد سامانه معاملات می کند.

در چنین شرایطی، سامانه معاملات، درخواست خرید فرد دوم را در مقایسه با درخواست شما، در اولویت قرار خواهد داد، چراکه وی برای خرید، قیمت بالاتری پیشنهاد داده است و طبیعتاً، متقاضیان فروش سهام شرکت «الف» ترجیح می‌دهند سهام خود را به قیمت بالاتر بفروشند.

در مورد فروش نیز دقیقاً به همین شکل است، با این تفاوت که در فروش سهام و سایر اوراق بهادار، هرچه قیمت کمتر باشد، در اولویت قرار خواهد داشت، زیرا خریداران ترجیح می‌دهند اوراق بهادار را با قیمت کمتر خریداری کند. بنابراین، مشخص شد که اولین معیار در اولویت‌بندی درخواست‌های خرید و فروش توسط سامانه پیشرفته معاملات بورس، اولویت قیمتی است.

اما منظور از اولویت دوم، یعنی اولویت زمانی چیست؟ در مثال قبل، فرض کنید شما درخواست خرید هزار سهم شرکت «الف» با قیمت هر سهم ۱۵۰۰ ریال را در ساعت ۹ صبح به کارگزاری داده‌اید و فرد دیگری، درخواست خرید هزار سهم شرکت الف با همان قیمت، یعنی ۱۵۰۰ ریال را در ساعت ۹:۱۰ صبح یعنی ۱۰ دقیقه پس از درخواست شما ارائه داده است. در چنین شرایطی، سامانه معاملات به‌صورت خودکار، اولویت خرید را به شما داده و ابتدا، سهام شرکت الف را خریداری می‌کند، بنابراین، طبیعتاً اگر تنها هزار

سهام از سهام شرکت الف برای فروش عرضه شده باشد، سامانه معاملات آن سهام را به شما تخصیص خواهد داد و فرد مذکور، از خرید سهام باز خواهد ماند.

سؤال: مدت زمان انجام معاملات در بورس چه میزان است؟

جواب: معاملات در بورس از روزهای شنبه تا چهارشنبه (به جز روزهای تعطیل)، از

ساعت ۹ صبح تا ۱۲:۳۰ دقیقه انجام می شود. البته کارگزاران معمولاً نیم ساعت قبل از شروع معاملات، یعنی از ساعت ۸:۳۰ سفارشات سرمایه گذاران را در سامانه معاملات وارد می کنند.

سؤال: روش های انتخاب و تعیین قیمت خرید سهام، هنگام مراجعه به کارگزار چیست؟

جواب: راه اول این است که سرمایه گذار، چون اطلاع چندانی از سهام و اوراق موجود در بورس ندارد، مبلغی را که می خواهد در بورس سرمایه گذاری کند در اختیار کارگزار می گذارد و از او می خواهد که به انتخاب خودش، بهترین سهام را برای او خریداری کند، ضمن آن که می تواند اولویت های مورد نظر خود را به کارگزار اطلاع دهد.

راه دوم این است که خریدار، اگر خرید سهام خاصی را در نظر دارد آن را به کارگزار می گوید، مثلاً می گوید اگر سهام فلان کارخانه عرضه شد برای من خریداری کنید. در این حالت، چون قیمت سهم توسط خریدار اعلام نشده است، کارگزار اختیار دارد که به هر قیمتی که سهم مورد نظر مشتری عرضه شد آن را خریداری نماید. لازم به ذکر است که کارگزاران غالباً مسئولیت پذیری و تعهد اخلاقی لازم را دارند و سعی می کنند به بهترین قیمت ممکن سهام مورد نظر مشتری را برای او خریداری نمایند. در هر صورت کارگزار نظرات مشورتی خود را در اختیار سرمایه گذار قرار می دهد و در تصمیم گیری و انتخاب به او کمک می کند.

و بالاخره راه سوم خرید سهام این است که خریدار از کارگزار تقاضای خرید سهم

معینی را با قیمت معین می‌کند و کارگزار نیز مطابق درخواست مشتری اقدام به خرید می‌نماید.

سؤال: روش‌های تعیین قیمت فروش سهام، هنگام مراجعه به کارگزار چیست؟

جواب: راه اول این که به کارگزار اختیار می‌دهد تا سهامش را به قیمت بازار بفروشد؛ در این حالت کارگزار موظف است تا سهام مشتری را به بالاترین قیمت پیشنهادی روز بفروشد.

راه دوم این که سهام‌دار در فرم فروش قید می‌کند چنانچه قیمت سهام او در بورس تا حد معینی افزایش یافت اقدام به فروش کند. به عنوان مثال به کارگزار می‌گوید که هر سهم او را زیر قیمت ۲۰۰ تومان نفروشد. در این صورت کارگزار منتظر می‌ماند تا قیمت سهم به حد مورد نظر برسد، سپس اقدام به فروش می‌کند. بدیهی است که در این صورت نیز کارگزار مشاوری لازم را به فروشنده می‌دهد. به عنوان مثال، اگر قیمت پیشنهادی فروشنده پایین‌تر از قیمت روز بازار باشد ولی خودش نداند، کارگزار او را راهنمایی و به وی یادآوری می‌کند که می‌توان سهم را به قیمت بالاتر نیز فروخت، برعکس و اگر قیمت پیشنهادی سهام‌دار بالا باشد، به او یادآور می‌شود که در این قیمت

امکان فروش سهم وجود ندارد.

سؤال: آیا امکان معاوضه سهم نیز وجود دارد؟

جواب: علاوه بر خرید و فروش سهم، راه دیگری برای معامله‌ی سهم وجود دارد و آن معاوضه‌ی سهم به این صورت است که سهام‌دار، نحوه‌ی فروش سهم خود و نیز نحوه‌ی خرید سهم مورد نظر را به اطلاع کارگزار می‌رساند و کارگزار نیز مطابق این درخواست اقدام به معاوضه می‌کند. شایان ذکر است که کارگزاران بورس در قبال

خدمتی که برای مشتریان انجام می‌دهند، درصد ناچیزی از مبلغ هر معامله را به‌عنوان کارمزد برداشت می‌کنند. سقف این مبلغ در مقررات مربوطه مشخص شده است، اما کارگزاران مجازند کارمزد خود را کمتر از سقف تعیین شده از مشتریان دریافت کنند.

سؤال: برای انتخاب یک کارگزار، باید به چه معیارهایی توجه داشته باشیم؟

جواب: همه کارگزاران دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار، دارای صلاحیت‌های لازم برای انجام درخواست‌های سرمایه‌گذاران هستند. اگرچه، برخی از آنها خدمات متنوع‌تر و بیشتری به مشتریان خود ارائه می‌دهند. برای انتخاب یک کارگزار، می‌توان به معیارهای زیر توجه کرد.

۱. داشتن رتبه‌ی مناسب در رتبه‌بندی سازمان بورس و اوراق بهادار؛
۲. انجام به موقع و دقیق سفارش‌های مشتریان؛
۳. داشتن امکانات لازم جهت ارتباط مشتری با کارگزاری (تلفن، دورنگار، پایگاه اینترنتی، مسئول پاسخ‌گویی و...)
۴. تنوع در ارائه خدمات (مشاوره، سبدگردانی، مرکز ارتباط، معاملات برخط و...)
۵. امکان فراهم کردن دسترسی مشتری به اطلاعاتی مانند گردش حساب، وضعیت سفارش و ...

انتشارات بورس
www.boursepub.ir

گفتار ششم: چگونه در بورس موفق شویم؟

برای موفقیت در بورس، لازم است ابتدا با انواع شیوه‌های سرمایه‌گذاری در بورس، مانند خرید سهام، سرمایه‌گذاری از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و یا خرید اوراق مشارکت آشنا شده و سپس مناسب‌ترین شیوه‌ها را متناسب با میزان ریسک‌پذیری و بازده موردانتظار خود، انتخاب کنیم. سؤالات و پاسخ‌های این فصل، به همین موضوع اختصاص دارد.

سؤال: معیار انتخاب بهترین سهام چیست؟

جواب: برخی از معیارهایی که می‌توان در انتخاب سهام در نظر گرفت عبارت‌اند از:

میزان دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت: سهام شرکتی که از وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌ها، در شرایط مناسب‌تر و پایدارتری قرار دارد، برای سرمایه‌گذاری مناسب‌تر است. برای ارزیابی وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت می‌توان ترازنامه شرکت را موردبررسی قرار داد. ترازنامه شرکت‌ها در پایگاه اینترنتی www.codal.ir قابل مشاهده است.

وضعیت سودآوری: هرچه میزان سودآوری شرکت بیشتر بوده و روند سودآوری شرکت نیز پایدار و مستمر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد موفق

داشته است. برای مشاهده وضعیت سودآوری شرکت‌ها می‌توان صورت سود و زیان آنها را که در پایگاه اینترنتی www.codal.ir منتشر می‌شود، مورد بررسی قرار داد.

نسبت قیمت به درآمد هر سهم (P/E): یکی از معیارهایی که در کنار سایر معیارها، می‌تواند در انتخاب سهام مؤثر باشد، نسبت قیمت به درآمد سهم (P/E) است. پایین بودن این معیار در کنار سایر عوامل مثل امکان رشد بالقوه شرکت و نحوه عملکرد مالی و عملیاتی آن، می‌تواند نشانه مناسب بودن یک سهم باشد.

قابلیت نقدشوندگی: طبیعتاً سهامی که متقاضی برای خرید آن در بورس بیشتر

باشد، زودتر به فروش می‌رسد و از قابلیت نقدشوندگی بالاتری برخوردار است. چنین سهمی برای سرمایه‌گذاری مناسب‌تر است.

البته علاوه بر معیارهای فوق که عمدتاً عوامل درونی

هستند، برخی عوامل کلان محیطی مانند شرایط سیاسی و اقتصادی و همچنین عوامل مرتبط با وضعیت حال و آینده صنعتی که شرکت در آن صنعت فعالیت می کند نیز در انتخاب سهام بسیار مؤثر است.

سؤال: علاوه بر خرید سهام، آیا روش کم ریسک تری هم برای سرمایه گذاری در بورس وجود دارد؟

جواب: بله، سرمایه گذاری غیرمستقیم در بورس که از طریق صندوق های سرمایه گذاری مشترک انجام می شود، در مقایسه با سرمایه گذاری مستقیم که عمدتاً از طریق خرید و فروش سهام صورت می گیرد، ریسک کمتری دارد. زیرا شما با سرمایه گذاری از طریق صندوق های سرمایه گذاری مشترک، در واقع پول خود را در اختیار افراد متخصص و مورد اعتماد بورس قرار می دهید تا با تشکیل سبدی متنوع از انواع اوراق بهادار، برای شما در بورس سرمایه گذاری کرده و ریسک سرمایه گذاری شما را کاهش دهند.

سؤال: صندوق سرمایه‌گذاری چیست؟

جواب: صندوق‌های سرمایه‌گذاری، نهادهای مالی هستند که سرمایه‌ی خود را عمدتاً در سهام و سایر انواع اوراق بهادار مانند اوراق مشارکت به کار می‌گیرند. این صندوق‌ها که عمدتاً توسط کارگزاری‌های رسمی بورس تأسیس می‌شوند، مجوز فعالیت خود را از سازمان بورس دریافت و تحت نظارت این سازمان فعالیت می‌کنند. صندوق‌ها پرسنل متخصص و توانمند و سایر امکانات مورد نیاز را در اختیار دارند و علاوه بر آن، براساس قانون، سرمایه‌ی قابل توجهی را برای شروع کار تهیه کرده‌اند. شما با سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک (از طریق خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق)، در حقیقت یک سبد سرمایه‌گذاری را تشکیل می‌دهید که این سبد، به‌طور دائم تحت نظارت و مدیریت افراد متخصص و خبره است. در حال حاضر بیش از ۱۱۰ صندوق سرمایه‌گذاری در بورس ایران فعالیت دارند.

سؤال: نحوه سرمایه‌گذاری در صندوق‌های

سرمایه‌گذاری چگونه است؟

جواب: برای سرمایه‌گذاری از طریق

صندوق‌های سرمایه‌گذاری، کفایت به دفتر صندوق مربوطه مراجعه کرده و اقدام به خرید (صدور) واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق نمائید. برای مشاهده فهرست و نشانی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک می‌توانید به پایگاه اینترنتی سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانی www.seo.ir بخش نهادهای مالی تحت نظارت مراجعه کنید. برای فروش (ابطال) واحدهای سرمایه‌گذاری نیز می‌توانید به صندوق مربوطه مراجعه کرده و درخواست خود را ارائه کنید. صندوق موظف است حداکثر ظرف مدت هفت روز کاری، وجه ناشی از فروش (ابطال) واحد سرمایه‌گذاری را به حساب شما واریز کند. لازم به ذکر است قیمت پایه هر یک از واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌ها یک میلیون ریال است، اگرچه به مرور زمان و متناسب با میزان موفقیت صندوق در سرمایه‌گذاری‌ها، ارزش واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق نیز افزایش می‌یابد.

سؤال: آیا همه‌ی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک شبیه یکدیگرند؟

جواب: خیر، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک اهداف سرمایه‌گذاری مختلف و بنابراین، ریسک‌های متفاوتی دارند. شما به‌عنوان یک سرمایه‌گذار، باید صندوق سرمایه‌گذاری‌ای را انتخاب کنید که با ریسک قابل قبول شما، هم‌خوانی داشته باشد. در

یک طبقه‌بندی کلی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری به دو نوع صندوق‌های با درآمد ثابت و صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سهام تشکیل می‌شوند. صندوق‌های با درآمد ثابت، چون بخش عمده منابع مالی خود را در اوراق بهادار با درآمد ثابت مثل اوراق مشارکت سرمایه‌گذاری می‌کنند، ریسک کمتری دارند، اما صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سهام بخش عمده منابع مالی خود را به خرید سهام اختصاص می‌دهند و طبیعتاً ریسک بیشتری نیز خواهند داشت.

سؤال: برای انتخاب یک صندوق سرمایه‌گذاری، به چه نکاتی باید توجه داشته باشیم؟

جواب: مهم‌ترین معیارهای انتخاب یک صندوق سرمایه‌گذاری عبارت‌اند از:

۱. عملکرد صندوق

یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد صندوق، میزان رشد ارزش واحد سرمایه‌گذاری صندوق در مقایسه با دوره فعالیت آن است.

همان‌طور که گفتیم، ارزش پایه واحد سرمایه‌گذاری صندوق ۱۰۰ هزار تومان است. حال اگر برای مثال، ارزش واحد سرمایه‌گذاری صندوق الف در مدت یک سال فعالیت، از ۱۰۰ هزار تومان به ۱۵۰ هزار تومان افزایش یافته باشد، این صندوق در مقایسه با صندوق ب که ارزش واحد سرمایه‌گذاری آن در مدت یک سال فعالیت به ۱۳۰ هزار تومان رسیده، عملکرد موفق‌تری داشته است. البته در مقایسه عملکرد صندوق‌ها با یکدیگر، باید حتماً به این نکته مهم توجه داشت که زمان شروع فعالیت صندوق‌ها متفاوت است و ارزیابی عملکرد صندوق باید با توجه به طول دوره عمر فعالیت آن صندوق انجام شود. نکته دیگری که در ارزیابی عملکرد صندوق مؤثر است، میزان نوسانات ارزش واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق است. صندوقی که در دوره فعالیت خود، با آهنگ مناسب و مستمر رشد داشته، در مقایسه با صندوقی که با هر اتفاق در بازار دچار نوسانات شدید شده است، ریسک کمتری دارد.

۲. توجه به سبد سرمایه‌گذاری صندوق

یکی از موارد مهمی که افراد برای انتخاب صندوق باید در نظر داشته باشند، میزان انطباق سبد سرمایه‌گذاری صندوق با فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بورس است. به‌عنوان

مثال فرض کنید فردی در شرایط رونق بورس بخواهد صندوقی را برای سرمایه‌گذاری در کوتاه مدت انتخاب کند. طبیعتاً در این شرایط، صندوقی که سهام بیشتری در اختیار دارد، امکان رشد بیشتری نیز خواهد داشت، زیرا به سبب رونق بورس، قیمت سهام در حال افزایش است. اطلاعات مربوط به ترکیب سبد سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری به صورت مستمر و به روز، در سایت اختصاصی هریک از صندوق‌ها منتشر می‌شود.

۳. توجه به نوع و ماهیت صندوق

همان‌طور که اشاره شد، برخی صندوق‌ها، صندوق‌های با درآمد ثابت و بدون ریسک هستند، در حالی که برخی دیگر از صندوق‌ها یعنی صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سهام، دارای ریسک می‌باشند. بر این اساس، سرمایه‌گذار باید با در نظر داشتن میزان ریسک‌پذیری خود، نسبت به انتخاب صندوق اقدام نماید. فردی که تمایل به پذیرش ریسک ندارد، بهتر است در صندوق‌های با درآمد ثابت سرمایه‌گذاری کند، اما یک سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر می‌تواند صندوق سرمایه‌گذاری در سهام را برای خود انتخاب نماید.

۴. در دسترس بودن شعب صندوق

در حال حاضر برای خرید و فروش یا به تعبیر دقیق‌تر، صدور و ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق‌ها، مراجعه حضوری به محل صندوق الزامی است. ازاین‌رو در دسترس بودن شعب صندوق می‌تواند فرایند صدور و ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری را آسان‌تر نماید.

۵. بررسی عملکرد گذشته مدیران سرمایه‌گذاری صندوق

مدیران سرمایه‌گذاری صندوق‌ها در عملکرد صندوق نقش اساسی ایفا می‌کنند. باتوجه به اینکه به‌کارگیری منابع صندوق‌ها نیازمند اطلاعات، دانش، شناخت بازار و تجربه می‌باشد و از آنجا که تصمیمات یک مدیر توان‌مند مستقیماً در عملکرد صندوق مؤثر است، بررسی وضعیت و سابقه مدیران سرمایه‌گذاری صندوق‌ها می‌تواند میزان توان‌مندی و موفقیت صندوق را تا حدودی مشخص کند. اسامی مدیران صندوق‌های سرمایه‌گذاری در پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانی www.seo.ir و همچنین پایگاه اینترنتی هریک از صندوق‌ها قابل مشاهده است.

۶. در نظر داشتن هزینه‌های صندوق

اگرچه بخش عمده‌ای از هزینه‌های صندوق که شامل کارمزد صدور و یا ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری است، بین همه صندوق‌ها یکسان است، اما برخی صندوق‌ها برای آنکه جذابیت بیشتری برای سرمایه‌گذاران ایجاد کنند، تخفیف‌هایی در میزان کارمزد در نظر می‌گیرند. میزان هزینه‌ها در هر یک از صندوق‌ها، به‌ویژه وقتی مبالغ سرمایه‌گذاری و دفعات صدور و ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری افزایش می‌یابد، می‌تواند یکی از معیارهای مهم برای انتخاب صندوق باشد.

سؤال: چطور می‌توان از مشورت خبرگان و افراد متخصص در بورس استفاده کرد؟

جواب: برای مشورت با افراد متخصص و مورد اعتماد، می‌توانید به کارگزاران رسمی و یا شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری مراجعه کنید. شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری که تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار فعالیت می‌کنند، پس از ارزیابی میزان ریسک‌پذیری، بازده مورد انتظار و همچنین وضعیت مالی شما، گزینه‌های مناسب برای سرمایه‌گذاری را به شما پیشنهاد می‌دهند. برای مشاهده فهرست و نشانی شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری دارای مجوز سازمان بورس، به پایگاه اینترنتی این سازمان به

نشانی www.seo.ir، بخش نهادهای مالی تحت نظارت مراجعه کنید.

توصیه: هیچ گاه با افراد فاقد صلاحیت، مشورت نکنید.

از مراجعه به افراد، شرکت‌ها یا پایگاه‌های اینترنتی که بدون مجوز، اقدام به توصیه به خرید یا فروش سهام و همچنین ارائه خدمات مشاوره‌ای می‌کنند، جداً خودداری کنید. همچنین اگر فردی شما را به کسب سودهای غیرعادی، شگفت‌انگیز و بدون ریسک در مدت زمان کوتاه وعده داد، در صداقت وی تردید کنید.

گفتار هفتم: تکالیف و حقوق خود را بشناسید

شما به عنوان یک سرمایه‌گذار، وظایف و تکالیفی برعهده دارید و از حقوقی نیز برخوردار می‌شوید که لازم است با آنها کاملاً آشنا باشید. به عنوان مثال، در سرمایه‌گذاری هرچه دانش و اطلاعات شما بیشتر باشد، توانایی و مهارت شما برای سرمایه‌گذاری مناسب نیز افزایش یافته و بهتر می‌توانید عملکرد سرمایه‌گذاری خود را کنترل و یا بر آن نظارتی کنید. بنابراین ضروری است که قبل و بعد از هر سرمایه‌گذاری، به دنبال کسب اطلاعات مرتبط با آن سرمایه‌گذاری باشید.

ما در ادامه با طرح چند سؤال قصد داریم تا قدری، شما را با وظایف و حقوق‌تان، به عنوان یک سرمایه‌گذار آشنا کنیم.

سؤال: برای سرمایه‌گذاری در بورس به چه نکات اساسی باید توجه داشته باشیم؟

جواب: خبرگان بازار سرمایه توصیه‌هایی به سرمایه‌گذاران دارند و معتقدند اگر افراد این توصیه‌ها را به کار گیرند، فعالیت‌هایشان با موفقیت بیشتر و پیامدهای منفی کمتری همراه خواهد بود. برخی از این توصیه‌ها عبارت‌اند از:

۱. سرمایه‌ی مازاد خود را به کار گیرید؛ معمولاً افراد، با توجه به اتفاقات مختلفی که در زندگی‌شان پیش می‌آید، بخشی از درآمد خود را به عنوان هزینه‌های ضروری

کنار می‌گذارند تا در روز مبدا از آن استفاده کنند. از آنجا که بازار سهام، یکی از بازارهای پرنوسان می‌باشد، خبرگان بازار توصیه می‌کنند که بهتر است افراد از به‌کارگیری سرمایه‌های اصلی و ضروری خود در آن بازار پرهیز کنند. آنها معتقدند کسانی که می‌خواهند در این بازار سرمایه‌گذاری کنند، بایستی نه تنها اولویت را به رفع نیازهای اولیه‌ی زندگی خود بدهند، بلکه حتی از به‌کارگیری آن بخش از درآمد خود که برای هزینه‌های پیش‌بینی نشده در نظر گرفته‌اند، در بازار بورس صرف‌نظر کنند. خبرگان بازار سرمایه می‌گویند: بهتر است افراد پس‌اندازهای اضافی خود را وارد بازار سهام کنند.

۲. به شایعات توجه نکنید؛ یکی از

مشکلات مردم این است که در برخی مواقع از احساسات خود تبعیت می‌کنند و یا تحت تأثیر حرف‌های دیگران قرار می‌گیرند. هر چند این نکته در بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها

تأثیر چندانی ندارد، اما در فعالیتهای اقتصادی و به خصوص در بازار سهام می تواند موجب ضرر برای افراد باشد که به احساسات خود میدان می دهند. واقعیت امر آن است که سرمایه گذاری در بازار سهام باید براساس تحقیق و اطلاعات صحیح انجام شود. زیرا در این بازار عوامل متعددی همچون وضعیت اقتصاد کشور، عملکرد شرکت، اتفاقات جهانی و... در تغییر قیمت ها مؤثرند، در نتیجه هرگز نباید تنها براساس توصیه ی دوستان و یا تبلیغات و یا حتی عملکرد خویشاوندان برای سرمایه گذاری در این بازار تصمیم گیری کرد.

۳. برای کوتاه مدت سرمایه گذاری نکنید؛ سرمایه گذاران نباید نگران نوسانات و

افت و خیزهای روزانه ی بازار باشند که در مورد بازار سهام امری عادی است، بلکه پیوسته باید روند بلندمدت را مورد توجه قرار دهند؛ چراکه شرکت های بورسی معمولاً شرکت های بزرگی هستند و طبیعتاً کارها و پروژه هایی که در دست انجام دارند کلان و بسیار بزرگ خواهد بود. پرواضح است که سود پروژه های بزرگ در کوتاه مدت به دست نمی آید و در بلندمدت حاصل می شود. در نتیجه سرمایه گذاران می بایست برای دریافت واقعی سود سرمایه های خود در بازار سهام، به سرمایه گذاری با دید بلندمدت نگاه کنند.

۴. سبد سهام تشکیل دهید؛ بازار سهام دارای ویژگی‌هایی است که از آن جمله می‌توان به بالا و پایین رفتن قیمت‌ها و ریسک یا خطر افت شدید قیمت‌ها اشاره کرد. از آنجا که به‌طور معمول و در طی زمان، قیمت برخی سهام افزایش و قیمت برخی کاهش می‌یابد، برای در امان ماندن از خطر کاهش قیمت سهام خریداری‌شده، خبرگان بازار توصیه می‌کنند که خریداران بهتر است سبدی از سهام خریداری کنند و از خرید کردن یک نوع سهم پرهیز نمایند؛ چرا که وقتی سهام‌دار سرمایه‌ی خود را به سهام متعدد و متنوعی اختصاص می‌دهد پایین آمدن احتمالی قیمت برخی از این سهام، از طریق بالا رفتن قیمت برخی دیگر از سهام موجود در سبد، جبران می‌شود و در این صورت، سرمایه‌گذار می‌تواند به راحتی خطر احتمالی کاهش قیمت‌ها را رفع کند.

۵. سبد سرمایه‌گذاری خود را همواره تحت نظر داشته باشید؛ سرمایه‌گذار پس از تشکیل سبد سهام نباید نسبت به وضعیت آن بی‌تفاوت باشد، بلکه باید به‌طور مرتب آن را مورد بررسی قرار دهد و وضعیت آن را نسبت به وضعیت بازار بسنجد تا بداند که آیا سبد سهام او هماهنگ با بازار است و یا نیاز به بازنگری و تغییر دارد یا نه. برای این کار او می‌تواند با خبرگان، مشاوران و کارگزاران بورس

نیز مشورت نماید و از راهنمایی آنها بهره ببرد. توجه داشته باشید که پیروی از یک برنامه‌ی سرمایه‌گذاری غیرقابل انعطاف و ثابت در یک دوره‌ی زمانی طولانی، لزوماً برای شما سودآور نخواهد بود.

سؤال: در تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری، چطور می‌توانم بر ترس و طمع خود غلبه کنم؟

جواب: ترس و طمع، اغلب بر تصمیمات شما در سرمایه‌گذاری تأثیر می‌گذارد. برای خودداری از این امر، باید بر پایه‌ی واقعیت‌ها تصمیم‌گیری و از اتخاذ تصمیمات احساسی خودداری نمایید. همچنین توجه داشته باشید که در صورتی احتمال کسب بازدهی بیشتر برای شما فراهم خواهد بود که ریسک بیشتری هم بپذیرید، بنابراین انتظار برای کسب سودهای چشم‌گیر، بدون پذیرش ریسک، انتظار واقع بینانه‌ای نیست.

سؤال: حقوق من به‌عنوان یک سهام‌دار چیست؟

جواب: شما به‌عنوان سهام‌دار یک شرکت، از دو دسته حقوق، شامل حقوق مالی و غیرمالی برخوردار هستید. مواردی مانند حق دریافت سود نقدی و حق تقدم نسبت به

دیگران در خرید سهام جدید شرکت، از جمله حقوق مالی شما هستند. به علاوه، شما از حقوق غیرمالی مانند حق رأی در تصمیمات کلیدی شرکت، حق شرکت در مجامع، حق نظارت بر شرکت و شکایت از مدیران شرکت به سبب تخلفات احتمالی و همچنین حق اطلاع از آنچه که در شرکت می‌گذرد، برخوردار هستید.

سؤال: آیا می‌توانم شکایت خود را نزد نهادهای قانون‌گذار مطرح کنم؟

جواب: بله، شما می‌توانید شکایت خود را علیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، شرکت‌های کارگزاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و سایر نهادهایی که مجوز خود را از سازمان بورس گرفته‌اند، به این سازمان تسلیم کنید.

انتشارات بورس
www.boursepub.ir

گفتار هشتم: با برخی اصطلاحات تخصصی بورس آشنا شوید

طبیعتاً شما زمانی قادر به سرمایه‌گذاری در بورس و موفقیت در این بازار خواهید بود که با مفاهیم کلیدی و اصطلاحات تخصصی این بازار آشنا شوید. پرسش‌ها و پاسخ‌ها در گفتار پایانی کتاب به معرفی برخی از این اصطلاحات اختصاص دارد.

سؤال: شاخص کل بورس چیست؟

جواب: شاخص کل بورس در واقع میانگین بازده سرمایه‌گذاران در بورس را نشان می‌دهد. بنابراین، اگر به عنوان مثال، شاخص کل بورس در ابتدای سال، ۴۰ هزار واحد باشد و در پایان سال، با ۲۰ هزار واحد افزایش، به ۶۰ هزار واحد برسد، به این معناست که میانگین بازده بورس از محل افزایش قیمت سهام شرکت‌ها و تقسیم سود نقدی بین سرمایه‌گذاران در آن سال، ۵۰ درصد بوده است. البته افزایش شاخص کل، لزوماً به معنای سودآوری سهام همه شرکت‌های حاضر در بورس نیست؛ همان‌طور که کاهش شاخص کل نیز لزوماً به معنای ضرردهی سهام همه شرکت‌ها در بورس نیست؛ زیرا همان‌گونه که گفته شد، شاخص کل، بیان‌گر میانگین بازده بورس است و چه‌بسا، در برخی

موارد، علی‌رغم رشد قابل‌توجه شاخص کل بورس، برخی از سهام‌ها با افت قیمت مواجه شده و سهام‌داران خود را با زیان مواجه می‌سازند و یا در شرایطی که شاخص کل با کاهش مواجه است، برخی سرمایه‌گذاران که سهام ارزنده‌ای را در سبد سهام خود دارند، سود قابل‌قبولی به‌دست می‌آورند. اطلاعات مربوط به شاخص‌های بورس به‌صورت لحظه‌ای در پایگاه اطلاع‌رسانی بورس اوراق بهادار تهران به نشانی www.irbourse.com و پایگاه اطلاع‌رسانی شرکت مدیریت فناوری بورس تهران به نشانی www.tsetmc.com قابل مشاهده است.

سؤال: نماد چیست؟

جواب: نماد، در واقع نام اختصاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس است. برای مثال، نماد شرکت پتروشیمی خارک در بورس، شخارک است. حرف اول نماد، برگرفته از صنعتی است که شرکت در آن قرار دارد و بخش دوم نماد، در واقع خلاصه نام شرکت است. مثلاً در نماد شخارک، حرف ش بیان‌گر صنعت شیمیایی و کلمه خارک، مخفف عبارت پتروشیمی خارک است. فعالان بورس، عمدتاً به‌جای استفاده از نام کامل شرکت‌ها، نماد آنها را به‌کار می‌برند.

سؤال: توقف نماد به چه معناست؟

جواب: گاهی اوقات، معاملات سهام برخی شرکت‌ها در بورس به صورت موقتی، متوقف می‌شود. در این حالت، اصطلاحاً می‌گویند نماد شرکت متوقف شده است. عمده‌تاً بورس زمانی نماد یک شرکت را متوقف می‌کند که رویدادی حائز اهمیت درخصوص آن شرکت اتفاق افتاده باشد، به نحوی که این رویداد بتواند موجب افزایش یا کاهش بیش از اندازه قیمت سهام شرکت شود. طبیعتاً توقف نماد در این گونه موارد، به سرمایه‌گذاران

اجازه می‌دهد تا پس از انتشار اطلاعات کامل و شفاف شدن وضعیت شرکت، در شرایط یکسان و عادلانه، درخصوص خرید، فروش و یا نگهداری آن سهم تصمیم‌گیری کنند.

سؤال: مجمع عمومی چیست؟

جواب: به گردهمایی سهامداران و مدیران شرکت که به منظور تصمیم‌گیری درخصوص مسائل مهم شرکت برگزار می‌شود، مجمع عمومی یا به اختصار مجمع گفته می‌شود. سهامداران شرکت، متناسب با میزان سهم خود، در مجامع شرکت حق رأی دارند.

سؤال: سال مالی در شرکت‌ها چه مفهومی دارد؟

جواب: منظور از سال مالی، دوره یک ساله‌ای است که مبنای محاسبه سود و زیان و سایر گزارش‌های مالی شرکت می‌باشد. سال مالی در بسیاری از شرکت‌ها، از ابتدای فروردین تا پایان اسفند است، اما برخی از شرکت‌ها، براساس نوع فعالیت خود، سال مالی خود را زمان دیگری، مثلاً از ابتدای مهر تا پایان شهریور سال بعد، تعیین می‌کنند. در پایان سال مالی، مجمع سالیانه شرکت برگزار و عملکرد هیئت‌مدیره در طول سال مالی، مورد ارزیابی سهامداران قرار می‌گیرد.

سؤال: صورت سود و زیان در شرکت‌ها، چه اطلاعاتی را ارائه می‌دهد؟

جواب: بیان شد که یکی از مهم‌ترین معیارها برای انتخاب سهام یک شرکت، میزان سودآوری آن شرکت است. طبیعتاً هر اندازه میزان سودآوری یک شرکت در مقایسه با قیمت سهام آن شرکت در بورس، بیشتر باشد، می‌تواند یکی از نشانه‌های ارزنده بودن سهم باشد. صورت سود و زیان، به خوبی بیان‌گر میزان سود یک شرکت در پایان سال مالی است، زیرا در صورت سود و زیان، مواردی مانند میزان فروش شرکت‌ها، میزان هزینه‌های آنها و سایر اطلاعات با اهمیت مربوط به عملکرد شرکت قابل مشاهده است. سهام‌داران برای مشاهده صورت سود و زیان شرکت‌ها، می‌توانند به پایگاه اینترنتی www.codal.ir مراجعه کنند.

سؤال: در ترازنامه شرکت، چه اطلاعاتی ارائه می‌شود؟

جواب: در بیان عوامل تعیین‌کننده در قیمت سهام، توضیح دادیم که سرمایه‌گذاران باید علاوه بر سودآوری شرکت، به میزان دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت نیز توجه داشته باشند. همه این اطلاعات، از طریق مطالعه ترازنامه شرکت قابل مشاهده است. در واقع، ترازنامه همانند یک تصویر واضح و شفاف، وضعیت شرکت را از نظر میزان دارایی‌ها،

بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام نشان می‌دهد. سرمایه‌گذاران برای مشاهده ترازنامه شرکت‌ها نیز می‌توانند به پایگاه اینترنتی www.codal.ir مراجعه کنند.

سؤال: منظور از سود هر سهم (EPS) چیست؟

جواب: اگر کل سودی را که شرکت در پایان سال مالی خود، به‌دست می‌آورد، بر تعداد سهام منتشر شده توسط شرکت تقسیم کنیم، عدد حاصل بیان‌گر سود هر سهم است. برای مثال، اگر براساس اطلاعات مندرج در صورت سود و زیان، کل سود خالص شرکت در پایان سال مالی ۵۰۰ میلیون تومان و تعداد سهام شرکت هم یک میلیون سهم باشد، سود هر سهم ۵۰۰ تومان خواهد بود:

$$۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰ \div ۱.۰۰۰.۰۰۰ = ۵۰۰$$

سؤال: منظور از سود تقسیمی هر سهم (DPS) چیست؟

جواب: شرکت‌ها لزوماً همه سودی را که در پایان

سال مالی به دست می آورند، بین سهام داران توزیع نمی کنند و بخشی از آن را برای اجرای برنامه های توسعه ای شرکت، نگه می دارند. به میزان سودی که به ازای هر سهم، بین سهام داران توزیع می شود، سود تقسیمی هر سهم یا اصطلاحاً DPS می گویند. سرمایه گذاران باید هنگام انتخاب سهام، به سیاست شرکت در توزیع سود توجه داشته باشند، برای مثال، افرادی که دریافت سود مستمر برای آنها مطلوبیت دارد، ترجیح می دهند سهام شرکت هایی را بخرند که سود تقسیمی آنها بیشتر است، اما افرادی که دید بلندمدت تری دارند، بیشتر به سراغ شرکت هایی می روند که به جای درصد تقسیم سود زیاد، بخش عمده سود سالیانه را صرف توسعه فعالیت های شرکت می کنند.

سؤال: پیش بینی سود شرکت ها به چه معناست؟

جواب: شرکت ها معمولاً در پایان هر سال مالی، بودجه سال آینده خود را منتشر می کنند. یکی از مهم ترین اطلاعات مندرج در بودجه شرکت ها، پیش بینی مقدار سود هر سهم آنان است، به عنوان مثال، شرکت الف در پایان سال ۱۳۹۱ پیش بینی می کند که در پایان سال مالی ۱۳۹۲، به ازای هر سهم، ۱۰۰ تومان سود به دست آورد. این پیش بینی برای سرمایه گذاران حائز اهمیت است، زیرا می تواند چشم انداز شرکت را

حداقل برای یک سال آینده، مشخص نماید.

سؤال: منظور از درصد تحقق سود چیست؟

جواب: شرکت الف را در نظر بگیرید. این شرکت در ابتدای سال ۹۲ پیش‌بینی کرده بود که در پایان سال، ۱۰۰ تومان سود به‌ازای هر سهم به‌دست آورد. اگر در پایان سال، میزان سود تحقق‌یافته به این شرکت به‌ازای هر سهم، ۹۵ تومان باشد، به این معناست که شرکت الف توانسته است ۹۵ درصد سود پیش‌بینی‌شده خود را محقق کند. هر اندازه درصد تحقق سود یک شرکت بالاتر باشد، نشان‌دهنده پیش‌بینی دقیق‌تر و عملکرد بهتر آن شرکت خواهد بود.

سؤال: صف خرید و صف فروش در بورس، بیان‌گر چیست؟

جواب: وقتی حجم تقاضا برای یک سهم در بورس، از حجم عرضه آن سهم بیشتر باشد، برای آن سهم صف خرید تشکیل می‌شود. تشکیل صف خرید برای یک سهم نشان‌دهنده اقبال سرمایه‌گذاران به آن سهم است. در نقطه مقابل، وقتی حجم عرضه یک سهم در بورس، بیشتر از حجم تقاضا برای آن سهم باشد، برای سهم مذکور صف

فروش شکل می گیرد. تشکیل صف فروش برای یک سهم، می تواند حاکی از بی رغبتی سرمایه گذاران به آن سهم باشد.

Stock Market ???

Authors:
Sayyed Mojtaba Fanaei
Mana Golestani

